

STANDPUNT

Hoger beroep op grieven - gebruik model grievenformulier.

Datum: 3 maart 2016

Departement: studiedienst & collectieve voorzieningen

Auteur: Dirk CHABOT, bestuurder

Sinds 1 maart 2016 is de reglementering uit de tweede potpourriwet inzake het hoger beroep op grieven van toepassing. Samengevat betekent dit dat men thans 30 dagen beroepstermijn heeft, doch men verplicht is de grieven tegen het vonnis a quo nauwkeurig op te geven op straffe van verval van hoger beroep.

De eerste signalen bereiken de OVB - voornamelijk uit het ressort Antwerpen - dat het Hof en/of het Openbaar Ministerie een eigen interpretatie geeft/geven blijkbaar gebaseerd op een niet gepubliceerde omzendbrief. Deze interpretatie zou erin bestaan dat het grievenformulier niet voldoet aan de nieuwe in artikel 204 Sv. opgenomen verplichting.

De OVB is van mening dat deze interpretatie en de achterliggende omzendbrief **contra legem** zijn en wel om de volgende redenen:

1. Artikel 204 Sv - inhoudelijk - Wat moet worden opgegeven?

Overeenkomstig het nieuwe artikel 204 Sv. moet men nauwkeurig de grieven opgeven, maar wat houden deze grieven in?

Het nieuwe art 204 Sv. ¹ bepaalt dat:

“Op straffe van verval van het hoger beroep bepaalt het verzoekschrift nauwkeurig de grieven die tegen het vonnis worden ingebracht, met inbegrip van de procedurele grieven, en wordt het verzoekschrift binnen dezelfde termijn en op dezelfde griffie ingediend als de in artikel 203 bedoelde verklaring. Het verzoekschrift wordt ondertekend door de eiser in beroep

¹ Wet van 5 februari 2016 - Wet tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, “B.S.”, 19 februari 2016, 13130 ev.

of zijn advocaat, of door een ander bijzonder gevolmachtigde. In dit laatste geval wordt de volmacht bij het verzoekschrift gevoegd. Dit verzoekschrift kan ook rechtstreeks worden ingediend op de griffie van de rechtbank of het hof waarvoor het hoger beroep wordt gebracht.

Daartoe kan een formulier, waarvan het model wordt bepaald door de Koning, worden gebruikt. Deze bepaling geldt ook voor het openbaar ministerie

(eigen onderlijning)

De nieuwe wetsbepaling geeft slechts aan dat de grieven op nauwkeurige wijze meegedeeld moeten worden in het verzoekschrift. Het artikel geeft niet aan wat dient verstaan te worden onder “grieven”

Wanneer men echter de memorie van toelichting leest ², dan stelt de wetgever (op advies van de Raad van State randnummer 69) dat onder grieven moet verstaan worden:

“ [...] de grieven, met inbegrip van de procedurele grieven ”

“ [...] Dit impliceert dat wordt gepreciseerd op welke punten en om welke redenen de in eerste aanleg gewezen beslissing moet worden gewijzigd, en niet de middelen ”

(eigen onderlijning)

Het is dus contra legem wanneer een omzendbrief zou bepalen dat er ook middelen moeten gepreciseerd of opgeworpen worden tegen het vonnis a quo.

Zie hiervoor ook verder onder nummers 2.2, 2.3. en 2.4.

2. Eerste vraag: Welke vorm moet deze “nauwkeurige” precisering van de grieven aannemen?

2.1. Artikel 204 Sv.

Artikel 204 Sv. legt geen dwingende bepaling op noch legt zij een structuur op. De enige (vorm)voorwaarde die wordt opgelegd, is dat de grieven “*nauwkeurig*” moeten worden opgegeven.

Wat de minimum vereiste is van deze nauwkeurigheid, wordt volgens art 204 Sv. bepaalt door de koning. ³ :

“ Daartoe [om de grieven nauwkeurig kenbaar te maken] kan een formulier, waarvan het model wordt bepaald door de Koning, worden gebruikt. Deze bepaling geldt ook voor het openbaar ministerie ”

(eigen toevoeging en onderlijning)

² Memorie van toelichting, DOC 54 1418/001 - blz. 84, artikel 90, al.1

³ Op dezelfde datum dat de potpourriwet in het Belgisch Staatsblad verscheen werd het KB. Van 18 februari 2016 - koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 204, derde lid van het Wetboek van strafvordering, “B.S.”, 19 februari 2016, blz. 13170, gepubliceerd.

Bovendien verzet deze laatste alinea van artikel 204 Sv. er zich dus tegen dat een omzendbrief zou bepalen hoe en in welke mate men de grieven nauwkeurig moet aangeven. Het is immers de Koning die zal bepalen hoe de grieven op nauwkeurige wijze worden aangegeven opdat er geen verval van hoger beroep zou zijn. Hieraan invulling geven door een omzendbrief zou een machtsoverschrijding uitmaken.

2.2. Memorie van toelichting.

De memorie van toelichting geeft nog een duidelijker beeld van de ratio legis en de wil van de wetgever:

In eerste instantie geeft de wetgever een voorbeeld hoe op correcte wijze (in afwachting van een door de Koning te bepalen modelformulier) de grieven op nauwkeurige wijze kunnen worden aangegeven:

“ Een voorbeeld van de wijze waarop de grieven kunnen worden geëxpliciteerd kan gevonden worden in het facultatief grievenformulier, beschikbaar bij het hof van beroep te Antwerpen, waarop de grieven tegen de beschikkingen op straf- en burgerlijk gebied afzonderlijk kunnen worden aangeduid. “⁴

Hieruit kan reeds een eerste argument worden afgeleid dat het model zoals thans wordt aangewend om de grieven te preciseren (niet de middelen), voldoet aan de nauwkeurigheidsvereiste.

De wetgever had en heeft wel degelijk de intentie om het preciseren van de grieven eenvoudig te houden, en drukt zelfs uitdrukkelijk zijn wil uit om een mogelijkheid te voorzien om de grieven aan te geven op een wijze waarop zelfs geen scholing vereist is⁵:

“ teneinde zij die noch een advocaat noch een ruime scholing hebben de mogelijkheid te bieden zich bewust te worden van de draagwijdte van de akte van hoger beroep en van de mogelijkheid om die te beperken. “

(eigen onderlijning)

Tot slot herhaalt de memorie van toelichting wat ook werd opgenomen in de wet zelf:

“ Een bij koninklijk besluit bepaald formulier zal ter beschikking worden gesteld van de eisers in beroep in de griffies, gevangenissen, enz. teneinde zij die noch een advocaat noch een ruime scholing hebben de mogelijkheid te bieden zich bewust te worden van de draagwijdte van de akte van hoger beroep en van de mogelijkheid om die te beperken. “

(eigen onderlijning)

⁴ Zie Memorie van toelichting, DOC 54 1418/001 - blz. 85, artikel 90, al.2.

⁵ Zie Memorie van toelichting, DOC 54 1418/001 - blz. 85, artikel 90, al.3.

Samenvattend leert de memorie van toelichting ons dus dat een summier modelformulier, zoals het voorbeeld van het Hof van beroep te Antwerpen en zoals uiteindelijk voorgeschreven door het hogervermelde K.B. van 18 februari 2016, volstaat om de grieven op nauwkeurige wijze te preciseren.

Het is immers - zoals de wetgever zelf terecht aangeeft - de bedoeling dat ook rechtzoekenden zonder scholing in de mogelijkheid verkeren om hoger beroep aan te tekenen in strafzaken.

2.3. Bedoeling van de wetgever zoals afgeleid uit de parlementaire stukken in het bijzonder het advies van de Raad van State. ⁶

Op verzoek om verduidelijking van de Raad van State afdeling wetgeving stelt de gemachtigde van de Minister :

“Uit de verklaring van de gemachtigde, die evenwel niet geheel lijkt te sporen met wat in de memorie van toelichting wordt vooropgesteld, kan worden afgeleid dat enkel dient te worden aangegeven op welk punt de bestreden beslissing moet worden hervormd, maar niet waarom dat dient te gebeuren.” ⁷

In overweging 70 van haar advies stelt de afdeling wetgeving van de Raad van State:

Het vereiste, opgenomen in dezelfde bepaling, dat de grieven “nauwkeurig” dienen te worden geformuleerd, moet worden geïnterpreteerd in het licht van de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens waarin wordt geoordeeld dat “si le droit d'exercer un recours est bien entendu soumis à des conditions légales, les tribunaux doivent, en appliquant des règles de procédure, éviter à la fois un excès de formalisme qui porterait atteinte à l'équité de la procédure, et une souplesse excessive qui aboutirait à supprimer les conditions de procédure établies par les lois”. (EHRM 26 juli 2007, Walchli v. Frankrijk, § 29.) « ⁸

De overwegingen van de Raad van State en het antwoord van de gemachtigde van de Minister aan de Raad van state bevestigen het eerder gestelde: Het bij K.B. van 18 februari 2016 gepubliceerde model is voldoende om de grieven op nauwkeurige wijze te preciseren.

2.4. Parlementaire werkzaamheden en stukken - hoorzittingen. ⁹

Uit de vragen van de commissieleden van de Commissie voor de Justitie aan de Minister van Justitie en diens antwoord kan het volgende worden opgetekend:

⁶ Zoals opgenomen in de parlementaire stukken: DOC 54 1418/001 - blz. 262 en verder.

⁷ Zoals opgenomen in de parlementaire stukken: DOC 54 1418/001 - blz. 295, alinea 4, ll. zin.

⁸ Zoals opgenomen in de parlementaire stukken: DOC 54 1418/001 - blz. 297, alinea 4, ll. Zin en voetboot.

⁹ Parlementaire stukken, DOC 54 1418/005 - verslag hoorzittingen blz. 118-119.

“ De heer Stetaan Van Hecke (Ecolo-Groen) stelt vast dat de ingediende amendementen gedeeltelijk tegemoetkomen aan de tijdens de hoorzittingen opgeworpen problemen door te voorzien in een ruimere beroepstermijn. Het lid wenst te vernemen of er al dan niet met een model zal gewerkt worden en welke grondigheid de invuller aan de dag moet leggen. Hij wijst erop dat in de voorgenomen wettekst staat dat op straffe van verval van het hoger beroep het verzoekschrift nauwkeurig de grieven die tegen het vonnis worden ingebracht, moet opgeven.

(eigen onderlijning)

“ De minister merkt op dat het openbaar ministerie eerst de positie van de tegenpartij moet kennen alvorens de zijne te bepalen. Het is een goede zaak dat het openbaar ministerie ook afstand zal kunnen doen van het ingestelde hoger beroep. Hij legt uit dat een bij koninklijk besluit bepaald formulier ter beschikking zal worden gesteld van de eisers in beroep in de griffies, gevangenissen, enz. teneinde zij die noch een advocaat noch een ruime scholing hebben de mogelijkheid te bieden zich bewust te worden van de draagwijdte van de akte van hoger beroep en van de mogelijkheid om die te beperken.

Het is duidelijk dat het hier over een belangrijk document gaan. Er dient gepreciseerd te worden op welke punten en om welke redenen de in eerste aanleg gewezen beslissing moet gewijzigd worden, en niet de middelen. Wanneer men het op strafgebied niet eens is met de schuldigverklaring kan gespecificeerd worden waarom men het niet eens is maar men kan ook gewoon het vakje aanvinken. Hetzelfde voor de strafmaat, de internering, de verbeurdverklaring,... ofwel verduidelijkt men het waarom in het grievenformulier ofwel kruist men gewoon aan. De bedoeling is dat op die manier ook het openbaar ministerie geïnformeerd wordt over de vraag op welke punten het zelf beroep zou moeten aantekenen. Het openbaar ministerie is gehouden tot dezelfde verplichting inzake de specificatie van zijn grieven tegen het eerste vonnis. “

(eigen onderlijning)

Dezelfde ratio legis wordt duidelijk uit de debatten en in het bijzonder mag hieruit blijken:

- Dat blijkt uit de voorbeelden die de Minister aangeeft dat het om zeer algemene grieven gaat: (schuldverklaring, strafmaat, de internering etc.)
- De Minister verwijst niet alleen naar het model (dat bij K.B. werd bepaald) maar stelt ook tot tweemaal toe dat een kruisje zetten voldoende is. Volgens de Minister van Justitie mag men verduidelijken, “ Ofwel ”, is “ gewoon een vakje aanvinkn ” of “ kruist men gewoon aan ” voldoende.

2.5. Het K.B. van 18 februari 2016 - koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 204, derde lid van het Wetboek van strafvordering, “B.S”., 19 februari 2016, blz. 13170.

Ook de aanhef en motivering van het K.B. van 19 februari 2016 legt onlosmakelijk de link tussen de verplichting van het nauwkeurig aangeven van de grieven en het modelformulier, meer nog, de wetgever spreekt zelfs van “**essentieel**” zijn bij het instellen van hoger beroep.:

“ Overwegende dat het nieuwe artikel 204 van het Wetboek van Strafvordering bepaalt dat op straffe van verval van het hoger beroep het verzoekschrift nauwkeurig de grieven, met inbegrip van de procedurele grieven, die tegen het vonnis worden ingebracht, bepaalt; Overwegende dat het derde lid van dit artikel voorziet dat daartoe een formulier kan worden gebruikt waarvan het model wordt bepaald door de Koning;
Overwegende dat artikel 143, eerste lid, van de wet bepaalt dat artikel 89 op 1 maart 2016 in werking treedt;
Overwegende dat het voor advies aan de Raad van State voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit essentieel is bij de inwerkingtreding van de wet, aangezien van het grievenformulier moet gebruik kunnen worden gemaakt bij het instellen van hoger beroep, zodat dit besluit moet worden aangenomen en gepubliceerd voor de inwerkingtreding van dit artikel. “
(eigen onderlijning)

Artikel 1 van het K.B. is bovendien ook zeer duidelijk:

*“ **Artikel 1.** Voor het instellen van hoger beroep kan overeenkomstig artikel 204, derde lid van het Wetboek van Strafvordering, gebruik worden gemaakt van het formulier zoals bepaald in bijlage 1 van dit besluit.”*

Ten overvloede kan men nog wijzen op de aanhef van het model zelf dat evenmin ruimte laat voor interpretatie:

Bijlage aan het koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 204, derde lid van het Wetboek van strafvordering

Grievensformulier hoger beroep

Verplichte en bindende opgave van de grieven tegen het eerste vonnis ***(artikel 204 Wetboek van Strafvordering)***

(Het toepasselijk vakje aankruisen, schrappen wat niet past en aanvullen met uw eventuele opmerkingen.)

(eigen onderlijning)

3. Besluit.

Overeenkomstig artikel 204 Sv. dienen de grieven, hier inbegrepen de procedurele grieven, te worden opgegeven in geval van hoger beroep. Het volstaat hierbij het model zoals door de Koning bepaalt bij K.B. van 18 februari 2016 ingevuld in te dienen. Waarbij het volstaat de relevante elementen aan te kruisen en eventueel aan te vullen.

Het hierboven gegeven standpunt werd gegeven op basis van de volgende éénsluidende argumenten:

1. Artikel 204 Sv., zoals gewijzigd door de Wet van 5 februari 2016 - Wet tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, "B.S.", 19 februari 2016, 13130 ev.
2. De memorie van toelichting bij de Wet van 5 februari 2016 - Wet tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie. (parlementaire stukken: Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers - 23 oktober 2015, wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, DOC 54, 1418/001, blz. 4 ev.)
3. Advies afdeling wetgeving van de Raad van State op voornoemd wetsartikel : (parlementaire stukken: Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers - 23 oktober 2015, wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, DOC 54, 1418/001, blz. 262 ev.).
4. Hoorzittingen naar aanleiding van de bespreking van het wetsontwerp in de Kamercommissie voor de Justitie, (Parlementaire stukken, Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, DOC 54 1418/005 - verslag hoorzittingen blz. 118-119)
5. K.B. van 5 februari 2016 - koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 204, derde lid van het Wetboek van strafvordering, "B.S.", 19 februari 2016, blz. 13170.

De Orde van Vlaamse Balies (OVB) wijst er echter op dat het de advocaat, een goede rechtsbedeling en werking van justitie tot meerwaarde strekt wanneer desalniettemin doordacht omgegaan wordt met de mogelijkheid van het hoger beroep. Het grievenformulier is een minimum minimorum, Het strekt de advocaat tot eer dat hij gelet op zijn scholing tracht meer te doen.

Daar tegenover staat dat de OVB wijst op de mogelijke aansprakelijkheid van het onvoldoende opwerpen van grieven. De OVB wijst dienaangaande aan het gestelde in het nieuwe artikel 210 Sv.

Orde van Vlaamse Balies - Dirk Chabot
Bestuurder studiedienst & collectieve voorzieningen
3 maart 2016

